

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราออกประพฤติปฏิบัติกันนะ เห็นไหม ทุกคนอยากจะพ้นจากทุกข์นะ เพราะทำไม เพราะทุกข์มันบีบคั้น ทุกข์มันบีบคั้นกับเรา เพราะเรามีทุกข์ในหัวใจ ถ้าไม่มีทุกข์ในหัวใจเราไม่มาเกิด มาเกิดเพราะอวิชชาพาเกิด อวิชชามันมีอยู่แล้วมันบีบคั้นตลอดเวลา

เพราะผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ทุกข์ที่ละเอียดที่สุดคือการอาลัยอาวรณ์ นี่เราทุกข์ เพราะโดนเวทนาโดนความทุกข์มันบีบคั้นใจ แต่มันไม่มีเวทนาไม่มีอะไรเลยนะ มันก็อาลัยอาวรณ์ เวลาตัวสุดท้ายอาลัยอาวรณ์นะมันคิดถึงนะ มันห่วงใย แค่นี้ก็ทุกข์นะ ความทุกข์มันละเอียดเป็นชั้นๆ เข้าไป แต่มันเป็นอนุสัย มันนอนเนื่องมากับใจ เพราะใจมันมีแรงขับอย่างนี้ไงมันถึงจะต้องมาเกิด มาเกิดเพราะมันมีเชื้อไขของมัน เวลาประพฤติปฏิบัติกันนะ ก็ว่ากัน เห็นไหม ว่ากันโดยสามัญสำนึกใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกประพฤติปฏิบัติ นี่พุทธวิสัยนะ แค่เห็นยมทูต เห็นเกิด เห็นแก่ เห็นเจ็บ เห็นตาย ท่านยังมีเขาวัวปัญญาในการใคร่ครวญว่าชีวิตมันเป็นอย่างไร แล้วออกค้นคว้านะ ออกค้นคว้าไปอยู่กับเจ้าลัทธิต่างๆ อีกตั้ง ๖ ปี คนมีปัญญาระดับนั้นกว่าจะเข้าถึงธรรมะได้นะ ยังต้องค้นคว้าอีกตั้ง ๖ ปี แล้วปัญญาอย่างพวกเราสาวกสาวกะ สาวกสาวกะหมายถึงว่า เราสร้างบุญญาธิการมานี้ไม่เหมือนพระโพธิสัตว์

พระโพธิสัตว์ เห็นไหม ดูพระเวสสันดรติ สละลูกสละเมีย คำว่าสละลูกสละเมีย ถ้ามองผิวเผินมันมองแบบโลกๆ มองแบบเห็นแก่ตัว ไปสละลูกสละเมียไม่สละตัวเอง แต่ถ้ามองทางธรรมนะ ความรับผิดชอบของสามี สามีที่รักภรรยาสุดหัวใจ รักลูกเทิดทูนในดวงใจ แล้วเขามาขอลูกขอภรรยา มันเจ็บปวดแค่ไหน แต่ถ้าคนที่ไม่มี

รับผิดชอบ เห็นไหม มันแบบว่าให้ไปดีเราไม่ไปทุกข้ไปยาก แต่ถ้าคนรับผิดชอบนะ มัน สะเทือนหัวใจมาก สะเทือนหัวใจเพราะอะไร เพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจ นี่โศภิตญาณ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ชาติสุดท้ายต้องสละตรงนี้ ถ้าไม่ สละตรงนี้ เห็นไหม อย่างพวกเราไม่ต้องสละเพราะอะไร เพราะว่าเราสาวกสาวกจะได้ยิน ได้ฟัง ได้ยินได้ฟังนะมันมีการสืบทอดมา เห็นไหม นี่พอออกประพฤติปฏิบัติขนาดนี้ เขาว่า ปัญญาอย่างนี้ ไปศึกษากับอาหารดาบส เห็นไหม เธอมีความรู้เหมือนเรา เป็นศาสดาได้ เหมือนเรา พระพุทธเจ้าปฏิเสธเพราะอะไร เพราะจิตใจมันยังมีการบีบคั้นอยู่ มันยังมีความทุกข์อยู่ เห็นไหม นี่แล้วพอประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแล้วนี่ เห็นไหม

เวลาคนที่รู้แล้ว ฟังแล้วเหมือนง่าย ๆ มันไม่่ง่ายนะ เพราะมันละเอียดใจ มันอยู่ ข้างตัวเราใจ โจรผู้ร้ายข้างนอกเราระวังนะ แต่โจรผู้ร้ายในบ้านเราละ แล้วโจรผู้ร้ายใน หัวใจเราละ เรามองไม่เห็นนะ คนคิดว่ามันง่าย ง่ายเพราะคนเป็น เช่น เราขับรถนี้ เราขับ รถขับราคนเป็นนี่จะหมุนพวงมาลัยไปไหน จะจอดซ้าย จะจอดขวา จะเข้าที่ไหนก็ได้ นะ คนไม่เป็นขับไปขยับมาชนเขาทั้งนั้นนะ อันนี้ก็เหมือนกัน แล้วคนที่ขับรถเป็นมีความ ชำนาญมาก นี่เห็นคนขับรถมามันไม่เป็นนี่จะมีอุบัติเหตุ ไปข้างหน้าจะมีอุบัติเหตุ เราเห็น คาคการณ์ได้ถูกต้องเลย

นี่แล้วเวลาเราประพฤติปฏิบัติ เราสังเกตได้ไหม เวลาเราจะติดเครื่องยนต์ คนขับรถเป็น เห็นไหม นี่เวลาเราจอดรถเราต้องปลดเกียร์ว่าง แล้วดับเครื่องซะใหม่ ให้ อุ่นเครื่องไว้ก่อน แต่เวลาคนขับรถไม่เป็นดับเครื่องทั้งๆ ที่อยู่ในเกียร์ มันเป็นไปได้ อย่างไม่ไร นี่เวลาจุดจิต จุดจิตมันเป็นอย่างนั้นนะ มันไม่ใช่ปลดเกียร์ว่าง มันกดไว้เฉยๆ มันกด ไว้ เหมือนเราดับเครื่องโดยที่เราไม่ได้ปลดเกียร์ว่าง รถเสียหายหมดนะ รถมันจะมีการ กระทบ เครื่องยนต์จะเสียหายหมดเลย แต่อันนี้มันเป็นเครื่องยนต์เป็นวัตถุ

แต่เวลาจิตใจมันไม่มี จิตใจมันเป็นนามธรรม มันก็เหนียวรั้งกันไปหมด มัน เหนียวรั้งไป ความคิดอาลัยอาวรณ์ ความทุกข์ความอยากมันอยู่ในใจหมดนะ มันปลด เปลื้องไปที่ไหน แต่ถ้าเราปลดเกียร์ว่าง เห็นไหม นี่เครื่องมันจะฟรี เครื่องมันไม่ทอดอยู่ใน เกียร์ เห็นไหม เราใช้ปัญญาอบรมสมาธินี้มันปลด คำว่ามันปลดมันมีการกระทำ ปลด

เกียร์ว่างเราต้องปลดมันซะใหม่ เราต้องเหยียบครัชซะใหม่ มือเราต้องปลดครัชซะใหม่ แต่ถ้าเราดับเครื่อง เห็นไหม เราปิดกุญแจมันก็ดับ

ดูเฉยๆ มันกดไว้อย่างนั้นนะ มันกดไว้อะไรๆ แล้วมันไม่ได้ปลดนะ มันก็ดับไปเฉยๆ แล้วมันจะทำอะไรได้ คิดเครื่องก็คิดไม่ได้ คิดเครื่องรถก็กระตุกเลย แต่ถ้าเราปลดเกียร์ว่างนะ เราดับเครื่องก็ได้ เราคิดเครื่องก็ได้ คิดเครื่องนี้สัมมาสมาธิ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามีศีล สมาธิ ปัญญา นี่คำว่าง่ายๆ ง่ายๆ เพราะคนเป็น ง่ายๆ เพราะเราอธิบายให้คนไม่เข้าใจ เห็นไหม แล้วมันมาจากไหนล่ะ เวลารถยนต์กลไก เราเห็น เราฝึกได้ เรามีโรงเรียนสอนนะ

แต่การเกิดและการตาย เราเกิดจากกรรมของมารดาที่เราเป็นเอง แล้วใครจะสอนล่ะ เราเป็นความรู้สึกอันนั้นทั้งหมดเลย แล้วเราจะเอาความรู้สึกอันนี้มาแยกแยะอย่างไร มันอยู่กับเราทั้งหมด กิเลสมันอยู่กับเรา ความเป็นไปมันอยู่กับเรา ความทุกข์ความสุขมันอยู่กับเรา แต่ต้นหาความทะยานอยากมันก็อยู่กับเรา แล้วเราก็เพลิดเพลินไปกับต้นหาความทะยานอยาก ต้นหาทะยานอยาก พลังงานคือตัววิชา พลังงานคือตัวจิต นี่ความคิดมันเป็นขั้น ๕ นี่มันมีมาสถานะโดยสามัญสำนึก โดยเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม

เทวดา อินทร์ พรหม เวลาฟังเทศน์หลวงปู่มั่นทำไมสื่อกันรู้เรื่องล่ะ มันสื่อด้วยภาษาใจ ภาษาใจคือภาษาอะไร ภาษานี้ก เอ้า! โยมลองนึกอะไรสิ อยากจะพูดอะไรไม่ต้องพูด นึก นึกนั่นแหละภาษาใจ ภาษาใจคือภาษาความนึกคิด แล้วจิตมันมีความนึกคิดอยู่แล้วใช่ไหม นี่มันสื่อสารกันได้ แล้วกาลเวลาล่ะ

นี่จิตที่มันเกิดมันตายมันเกิดตายอย่างนี้ จิตไม่เคยตาย แต่มันเกิดตายในสมมุติ เกิดตายในวัฏฏะ มันเปลี่ยนสถานะของวัฏฏะ มันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มันมีวาระของมันไง วาระความเป็นอยู่ วาระมันเสวยภพเสวยชาติ มันมีวาระ ปัจจุบันวาระเราเป็นมนุษย์ มนุษย์นี้เรามีวาระถึงที่สุดนี่จิตนี้มันต้องออกจากร่างนี้ไป

นี่ในการแพทย์ เห็นไหม เขามาดามบ่อย เวลาเจ้าชายนิทราตายหรือยัง ในทางการแพทย์ว่าตายแล้วนะ ตายแล้ว แต่ในทางธรรมไม่ตาย เพราะจิตมันยังอยู่ ถ้าจิตมันตาย พลังงานออกจากร่าง ออกจากร่างบี่ร่างกายมันจะเน่าเพราะมันไม่มีไออุ่น ไม่มีพลังงาน

ไม่มีพลังงาน พอไม่มีพลังงานปั๊บเลือดทุกอย่างมันหยุดหมด พอถึงเวลาปั๊บมันจะเสี
หมดเลย แต่ถ้ายังมีจิตอยู่นะ พลังงานตัวนี้ยังอยู่นี้มันไม่เน่า มันไม่เน่าเพราะอะไร เพราะ
พลังงานมันมี ไออุ่นมันยังสืบทอดอยู่ นี่จิตกับกายมันอาศัยกันอย่างนี้

แต่เวลาจิตออกปั๊บ นี่ในขณะที่เจ้าชายนิทราจิตเขายังอยู่ แต่มันพิจารณาทางร่างกาย
สมองพิจารณาทุกอย่างมันวิการหมด พอวิการนี้พลังงานมันไปไม่ได้มันอยู่ของมัน อย่าง
จันทร์ ๕ เห็นไหม คุณติ เราอยู่เฉยๆ เราไม่คิด ความคิดอยู่ไหน เวลาคิดความคิดมาจากไหน
นี่ก็เหมือนกัน ขณะที่ประสาทมันวิการคือมันเจ็บไข้ได้ป่วยนะ มันทำงานไม่ได้ เห็นไหม
มันยังไม่ตาย ถ้าตายคือจิตออกจากร่าง ถ้าจิตออกจากร่างคือสิ้นสุดกระบวนการของจิต
จิตมันจะรวมตัวเข้ามาถึงจุดแล้วออกจากร่างไป ออกจากร่างไปมันก็ได้สถานะใหม่ ถ้า
เป็นสัมภเวสีก็เกิดเป็นอินทร์ เป็นพรหมขึ้นไป เห็นไหม

นี่จิตมันไม่เคยตาย แต่มันได้วาระมานะ เป็นมนุษย์ ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เห็น
ใหม่ เราศึกษาธรรมนี้มันแก้ไขได้ตรงนี้ไง นี่โอกาสของเราแก้ไขเพราะ เพราะเรามีสติ
นะ คุณติ คุณสัตว์นะ สัตว์มันก็เป็นสัตว์เหมือนกัน สัตว์มันก็ดูแลครอบครัวของมันนะ มัน
ดูแลลูกของมัน มันรักษาของมัน นี่ความดีของสัตว์มันทำดีทำชั่วได้ แต่มันทำมรรค ผล
นิพพานไม่ได้ เพราะมันไม่มีเขาว์ปัญญาเหมือนมนุษย์

มนุษย์มีเขาว์ปัญญา มีเขาว์ปัญญา แล้วปัญญาที่เราใช้กันอยู่นี้มัน โลกียปัญญา
หมายถึง ปัญญาสติปัญญาทางวิชัย จินตมยปัญญา แต่ปัญญาอย่างนี้มันใช้ได้ ใช้ให้เป็น
ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามาก่อน ใจเราก็ใช้ปัญญาก่อน อย่างเช่น เราจะก่อร่างสร้างตัวเรา
ต้องมีทุนก่อน เราต้องหาทุนก่อน เราต้องมีความสมัครใจก่อน แล้วเราทำขึ้นมาแล้วนะ มี
ทุนแล้วเราทำธุรกิจขึ้นมามันถึงได้มีผลตอบแทนมา ผลตอบแทนต่อเมื่อเรามีการกระทำ
ไปแล้ว

แล้วนี่พอเรายังไม่มทุน ไม่มีทุนหมายถึงว่ามันยังเป็นความคิดในเกียร์ ความคิด
ของเราเป็นโลกียะหมดเลย มันเกิดจากตัวตน เกิดจากเรา แล้วมันไปจินตนาการใน
ศาสนานี้มันสร้างภาพ มันสร้างได้หมดนะ นรกสวรรค์นี่คิดเองได้หมดเลย แต่โศดาบัน
สภิกาคามีนี้ขาดการณ์ไม่ได้ ขาดการณ์ไม่ได้เพราะดวงจิตทุกๆ ดวงใจนี้มันไม่เคยตก
สถานะนี้ คือไม่มีข้อมูล แต่ดวงจิตพวกเรานี้เคยเกิดเคยตายมาตลอด พอเคยเกิดเคยตาย

มันอยู่ในสถานะไหนมันมีข้อมูลใจ พอมีข้อมูลมันคาดหมายได้ แต่อริยภูมินี้คาดหมายไม่ได้ คาดหมายไม่ได้เพราะจิตมันไม่เคยเป็น มันไม่มีข้อมูลของมัน

เวลาเราไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกถึงอริยภูมิ โสคาบัน สกิทาคามี อนาคามี เราก็กาดหมายตามนี้ มันไม่เป็นจริง ไม่เป็นจริงหรือ มันเป็นจริงไปไม่ได้ ถ้าเป็นจริงขึ้นไปจิตของมันเป็นไปแล้ว นี่มันเป็นอกุปปิธรรม คุณิ คุณผลไม้ที่เราคงแล้วนี่มันจะให้กลับมาเป็นผลไม้ปกติได้ไหม เพราะมันคง มันแปรสภาพไปแล้ว

จิตก็เหมือนกัน จิตที่มันอกุปปิธรรม คือว่ามันสะอาดแล้วมันจะกลับมาสกปรกอีกไม่ได้ ไม่ได้ มันเป็นอกุปปิธรรม มันคงที่ใจ นี่สรรพสิ่งโลกนี้สัพเพ ชัมมา อนัตตา สถานะนี้เป็นอนัตตา มันแปรสภาพมาตลอด เห็นไหม แต่เราไม่เคยเห็น เราไม่เคยเข้าใจ มัน เราร่วมไปกับมัน เราร่วมไปกับสิ่งที่แปรสภาพ เราร่วมกับสิ่งที่ความเปลี่ยนแปลงตลอด จิตก็เปลี่ยนแปลง อาการมันเปลี่ยนแปลงแต่ตัวมันไม่เคยเปลี่ยนแปลง อาการมันเปลี่ยนแปลงนะ เสวยสถานะนี้เปลี่ยนแปลง แต่ตัวมันเองไม่เคยเปลี่ยน พลังงานจะมีตลอดไป เห็นไหม นี่แล้วถ้ามันสงบเข้ามาละ จิตมันมีหลักมีเกณฑ์เข้ามา ต้องมีหลักมีเกณฑ์เข้ามา พอหลักเกณฑ์เข้ามาตัวของมันไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน โดยค้นหาความทะยานอยาก

แล้วเวลาอภิธรรมมันบอกว่า พวกเราปฏิบัติไม่ได้ พวกพุทธโชนีมีความอยากปฏิบัติไม่ได้ แต่คนอยากดีนี่มันเป็นความอยากที่ดี ความอยากมันจะแบ่งเป็น ๒ เห็นไหม คนกล้าหาญมาก คนนี้คนกล้าหาญ กล้าหาญทางนักร้องก็ได้ กล้าหาญในทางคุณงามความดีก็ได้ กล้าหาญก็ต้องแบบกล้าหาญผิดหรือกล้าหาญถูก นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อปัญญานี้ความอยากมันอยากในทางผิดหรืออยากในทางถูก ถ้าอยากในทางคืออยากในทางถูกนะ มันเป็นเรื่อง เห็นไหม

เรามาวัดกัน เห็นไหม นี่เขาบอกว่าพวกไปวัดพวกมีปัญหา เอ้า! ก็มีปัญหาลงได้ ไปไป ไปเพื่อจะไปชำระปัญหาใจ คนไม่ไปวัดไม่มีปัญหา มันมีปัญหาอยู่แต่มันปฏิเสธ มันกดไว้ นี่จิตก็เป็นอย่างนี้ ปฏิเสธแล้วกดไว้ กดไว้เฉยๆ ว่าเราเป็นคนดี องค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง เรานี้ปล่อยวางกันหมดแล้ว เราเป็นคนดี พวกที่ไปวัดยังเดือดร้อนกันอยู่ ยังทุกข์ยากอยู่

เขาไม่มีมรรค เขาไม่มีเหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เราต้องสร้างเหตุ แล้วมันจะเกิดสภาวะธรรม แต่นี้ไม่ได้ทำอะไรกันเลยจะมี เห็นไหม นี่โดยสามัญสำนึกของคน สามัญสำนึกของมนุษย์ต้องการความสะดวกสบาย สามัญสำนึกของมนุษย์ต้องการความมั่งง่าย สิ่งง่าย ๆ สิ่งที่สะดวกสบาย แล้วเวลาปฏิบัตินี้ก็มั่งง่าย เห็นไหม ทางลัดๆ

กิเลสมันหลอกหมดนะ ลัดนี่นะฟังแล้วเศร้า เศร้าตรงไหนรู้ไหม เศร้าตรงที่เราจะเสียโอกาส เรานี้มีโอกาสได้ทำคุณงามความดี แล้วก็บอกว่าทำทางลัด มันลัดไปนี่มันเสียโอกาสการกระทำอันนี้ พอเสียโอกาสอันนี้ก็ไปทำทางลัดกัน แล้วลัดไปไหนนะ แล้วได้ผลไหม มันไม่ได้ผลหรอก มันไม่ได้ผลเพราะอะไร เพราะว่ามันขัดกับข้อเท็จจริง ถ้ามันขัดกับข้อเท็จจริง มันจะเป็นความจริงได้อย่างไร สัจจะ อริยสัจจะ ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วเกิดถ้าไม่มีสมาธิ ไม่มีสมาธิมันขัดกับความจริง ไม่มีสติ สติไม่ต้องทำ ทุกอย่างก็ไม่ต้องทำ มันเกิดเองได้ทั้งหมดเลย

ถ้ามันเกิดเองได้หมดเลย องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือสัตว์ชนสัตว์ชนไปหมดแล้ว ไม่ให้เราตกอยู่ในวิญญูะนี้เลย จะชนไปหมดเลย มันชนไปไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นความรู้สึกรู้สึกของเรา ความคิดของเขา เราเป็นพ่อแม่เราพยายามอบรมลูกเราให้คิดไปในทางที่ดีนะ ก็ความคิดของเขา ถ้าเขามีจิตนิสัยที่ดี เราอบรมที่ดี เขาก็จะมาในสิ่งที่ดี แต่ถ้าความขัดแย้งนะ ความขัดแย้งคือกรรมนะ กรรมนะในของลูก พ่อแม่ปรารถนาดี อบรมที่ดี แต่ลูกบอกว่าทำไมพ่อแม่ก่นแก่ง ทำไมพ่อแม่รังแกเรา มันคิดไปอีกเรื่องหนึ่งเลยนะ ทั้งๆ ที่เราปรารถนาดีแสนที่จะปรารถนาดีเลย แต่กิเลสในใจของเขาคิดออกไปอีกเรื่องหนึ่งเลย ทำไมรังแกเรา ทำไมทำร้ายเรา

นี่ในปุณฺณคิดไม่ออกนะ นี่เพราะเรานั่งอยู่นี้ มีหลายครอบครัวมากมาปรึกษาปัญหาอย่างนี้ พ่อแม่คนไหนที่ไม่รักลูก แล้วลูกมันคิดได้อย่างไรว่าพ่อแม่รังแกมัน มันพูดจริงๆ ว่าพ่อแม่รังแกมัน นี่มันเรื่องของกรรมไง เรื่องของกรรม เรื่องของสิ่งที่ปลูกฝัง

มาของใจ แล้วเราคิดว่าเราจะทำโดยรอบ ทุกอย่างต้องเป็นอย่างนี้หมด มันเป็นไปได้
หรือกจรตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน ฉะนั้นถึงปูพื้นฐาน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงฉลาดมาก เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้ารู้ก่อนมา เห็นไหม ถึงกรรมฐาน ๔๐ ห้อง วิธีการทำอย่างไรก็ได้เข้ามา ๔๐ ห้อง
ช่องทางไปถึงเป้าหมายมันมีมาก แต่ผลเหมือนกัน ผลคือสมาธิเหมือนกัน คำว่า ๔๐ ห้อง
คือ ๔๐ วิธีการ นี่สมณะ ผลของมันคือความสงบของใจ ก็คือปลดเกียร์ว่าง ถ้าปลดเกียร์
ว่างไม่ได้ ดับเครื่องพร้อมกับเกียร์แล้วจะติดเครื่องอยู่อย่างนั้นนะ นี่มันเป็นวัตถุ แต่เวลา
เป็นความรู้สึก เป็นความคิดเรานี้มันเกิดดับ ความคิดเกิดดับ มันก็ไม่มีอะไรมันก็ว่างๆ
อย่างนี้ ว่างๆ อย่างนี้มันอยู่ในเกียร์ มันเลยปลดเกียร์ว่างไม่ได้ มันเลยเป็น โลภียปัญญา

แล้วพอปลดเกียร์ว่างได้นะ สมาธิเกิดปัญญาไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่สมาธิ
ทำให้ไม่เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่ให้กิเลสทับซ้อนกับความคิดเรา ถ้าเป็นความคิดก็
ให้ความคิดโดยโลกุตตรธรรม ความคิดเราใช้ตัวนี้เป็นวิชาชีพ เป็นโลกียธรรม โลภีย
ธรรมนะ ผู้ที่บริหาร ผู้จัดการ ผู้ที่เป็นหัวหน้า ทำสิ่งที่ดีสำหรับบริษัทบริวาร เห็นไหม นี่
เป็นความดีทั้งหมดเลย มันเป็นโลกียธรรม ทำเพื่อสังคม ทำเพื่อโลก ทำเพื่อเรา ทำเพื่อใจ
ของเรา เพราะใจเป็นคนคิด ใจเป็นคนได้ประโยชน์ ใจเป็นคนสร้างบารมี เราทำดีกับคน
อื่น คนอื่นเขาจะเห็นคุณงามความดีของเรา นี่เขาจะยอมรับ บารมีเกิดอย่างนี้ นี่คือโลกีย
ธรรม แล้วโลกียธรรมมันก็มีผู้รับสนองตลอดไป

แล้วพอปลดเกียร์ว่าง พุทโธ พุทโธเข้ามา หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา ปลด
เกียร์ให้ได้ พอปลดเกียร์เข้ามามันว่างปั๊บนี้ ถ้าเราฝึกฝน ฝึกให้เกิดปัญญา ปัญญาอย่างนี้
เป็นโลกุตตรธรรม โลกุตตรธรรมเพราะอะไร เพราะมันจะมาชำระไอ้กาวาสะ มาชำระ
ไอ้ตัวภพ มาชำระไอ้ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตคือตัวต้นเหตุ ตัวสถานะเจ้าของ เป็นตัว
ลิขสิทธิ์ ตัวที่เกิดตายเกิดตาย ตัวที่จิตมันไม่เคยเกิดเคยตายนี้ สิ่งนี้พอมันเกิดโลกุตตร
ธรรม โลกุตตระ ธรรมเหนือโลก

ความเกิดวิภูษะคือโลก คือจิต คือสถานะ ความรับรู้นี้เป็นโลก ความรู้สึกโลก
ทัศนจากภายใน ความรู้สึกอันนี้เป็นโลก แล้วโลกก็หมุน โลกในหมุนไปมันก็ไปเข้ากับ
โลกนอก โลกนอกก็มนุษย์ เทวดา อินทร์ พรหม ภูวน เห็นไหม โลกนอกกับโลกในมัน

ก็สัมพันธ์กัน นี่เกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหมก็เกิดอย่างนี้ แล้วถ้าโลกุตตรธรรมมันไปชำระตรงนี้ มันไปชำระสิ่งที่เหนือโลก จุดศูนย์กลางของโลก จุดศูนย์กลางของวัฏฏะคือหัวใจของมนุษย์ คือความรู้สึกอันนี้ แล้วจิตมันเข้ามา นี่มรรคญาณมันเกิดอย่างนี้ มันยังลึกลงไปอีกเยอะเยอะนะ

แล้วสิ่งที่พูดกันนะ ดูไปเฉยๆ แล้วมันเป็นไปเองนี่ ตึกตามันก็ทำได้ เด็ก ใครๆ มันก็ทำได้ ไซ้ สามเณร ๗ ขวบก็เป็นพระอรหันต์ได้นะ แต่การเป็นพระอรหันต์มันต้องมีมรรคญาณในหัวใจ มันต้องมีความเป็นไปของมรรค มันจะเป็นสัจจะความจริง

นี่เพราะว่าเมื่อวานพูดคำว่า “แหม พังแล้วง่ายๆ” นี่มันสะท้อนใจอยู่ โอ้! ง่ายไปหมดเลย ไซ้ ง่ายเพราะคนเป็นอธิบายให้เห็นง่าย ให้เห็นช่องทาง เพราะการทอดสะพานจิตที่สูงกว่า มันจะทอดสะพานมาให้ผู้ที่ต่ำกว่าเดินขึ้นไป การทอดสะพานลงไปให้เดินได้สะดวกสบายนี้ มันก็ต้องทำสะพานให้มันคง พูดให้เห็นชัดเจน นี่สะพานนะ นี่ราวจับนะ เดินนะ ยกตัวขึ้นไปนะ ดึงตัวเองขึ้นไป เห็นไหม

แต่คนเดินนะ มรรคญาณ ไม่ง่ายหรอก ไม่มีอะไรง่าย เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะว่าเราเอง ทิฏฐิเรานี้ คูสิ เด็กมันฟังเราบ้างไหม แล้วทิฏฐิของเราเอง แล้วประสาเราทิฏฐิของเรา มันจะบอกว่าเราถูกตลอด ถ้าทิฏฐิของเรายอมว่าผิด อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนรู้จักผิด รู้จักถูก ตนนี้จะแก้ไข แต่ตนไม่ค่อยผิดนะ มีแต่คนอื่นเขาว่าเราผิด เราไม่เคยผิดเลย ทั้งๆ ที่เรานะผิด ผิดเพราะอะไร ผิดเพราะมีสถานะ ผิดเพราะมีการกระทบ ถ้ามีกระทบผิดแล้วนี่ก็เลสอย่างละเอียด แล้วพอความคิดออกไปก็ผิดไปเรื่อยๆ นี่สิ่งนี้จะย้อนกลับมา

นี่ธรรมะมันมาชำระที่นี้ เรื่องของสังคม เรื่องของสุขของทุกข์ของสังคม มันเป็นเรื่องของสภาวะกรรม แต่ถ้ากรรมของเราสุขทุกข์ของเรา ถ้ามันเป็นประโยชน์ประโยชน์ที่นี้ แล้วจะเกิดประโยชน์กับเรา เป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเราฟังเป็น ถ้าเราแก้ไขเป็น ถ้าฟังเป็นแล้วเตือนสติ เห็นไหม เราารู้ผิดรู้ถูกเรา แล้วเราจะมีโอกาสแก้ไขเรา เอวัง